

Yara örtüleri ve pansuman

Uzm. Dr. Bengüsu Mirasoğlu

İstanbul Tıp Fakültesi

Sualtı Hekimliği ve Hiperbarik Tıp AD

Geçmişten günümüze

- Yara bakımı ve pansuman insanlık tarihi kadar eskidir.
- MÖ 2100 Sümer tabletleri
 - Yarayı yıka
 - Bitki özleri ve yağlarla kapat
 - Üstünü ört
- Eski mısır
 - Eber papyrus

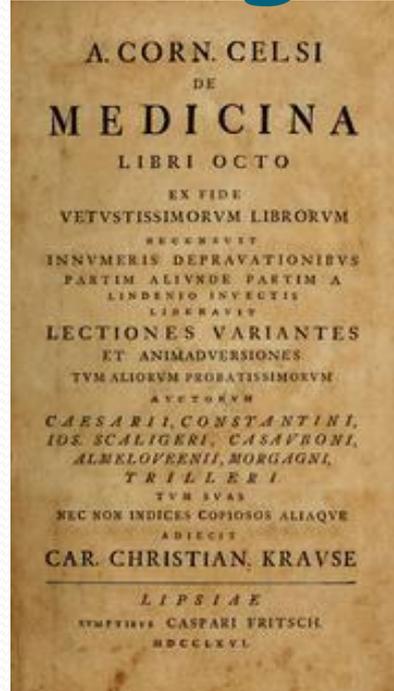

Geçmişten günümüze

- Roma ve eski Yunan'da çok daha sonra
- Hippokrates
- MÖ 400
- Bitkiler, yağlar

Geçmişten günümüze

Galen (ms 13-200)

- Celsus (MÖ 20)
- 8 cilt
- 6. cilt: sadece yara bakımı
- 34 farklı pansuman tariflemiş

- Esas gelişim ise savaşlar ile...

- Turk-Rus savaşı (1880ler)
 - debridman
- 1. dünya savaşı
 - Tül gre kullanımı
- 2. dünya savaşı
 - Gümüş, rymplecloth gaz

- 1963'de Winter nemli pansuman

Bugün

- Bir çok firma
- 500den fazla yara örtüsü
- Gelişen teknoloji ile en temel özelliği nemli ortam olan ideal yara örtüsü
- Koca bir dünya- dünya kadar anlatılacak şey var

İdeal yara örtüsü

- Uygun nem sağlamalı
- Optimum sıcaklık sağlamalı
- Mikrobiyal ajanlara ve yabancı cisimlere bariyer oluşturmalı
- Toksik ve alerjik olmamalı
- Kolay değiştirilebilir ve ağrısız olmalı
- Gaz geçişi sağlamalı
- Kokuyu ortadan kaldırmalı
- Yaraya destek olmalı
- Estetik ve ucuz olmalı

Sınıflama

- Bir çok sınıflama mevcut
- Farklı özelliklere göre
 - Biyolojik / non biyolojik
 - Aktif/pasif
 - Oklusif non oklusif
- İçiçe geçmiş kavramlar
- Yara bakımı ve onarımı derneğinin sınıflaması
 - SUT da bunu kabul etmekte

Sınıflama

- Film örtüler
- Hidrokolloidler
- Aljinatlar
- Hidrofiber
- Köpük örtüler
- Hidrojeller
- Kollajenler
- Antibakteriyel
- Yeni nesil...

Film örtüler

- Çoğunlukla transparan
- Bazen pedli olabilir
- Yarı geçirgen:
 - Gaz, nem ve buharı geçirir, sıvı geçirgen değil
- İnfeksiyon ajanlarına karşı mekanik engel
- Absorbsiyon özelliği yok
- Adhesif reaksiyonu?
- Tedaviden çok koruyucu

Film örtüler

- Az eksudalı ya da eksudasız yüzeysel yaralarda
- Diğer yara örtülerine yardımcı
- Basınç yaralarında koruyucu

Genelde daha sık karşılaştığımız damar yolu ve kateterlerin stabilizasyonu

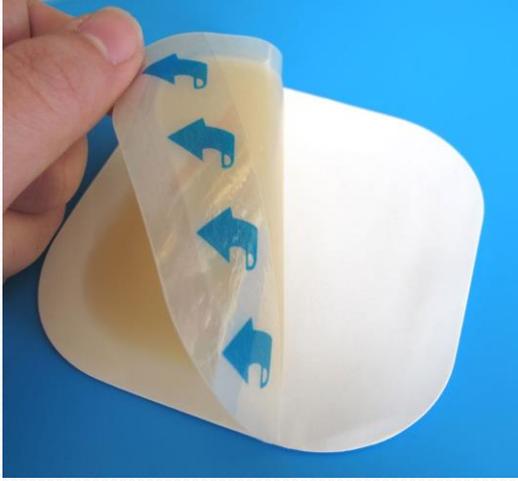

Hidrokolloidler

- Pektin sellüloz jelatin gibi maddelerden üretilir
- Kolostomi torbaları
- Sıvı ile temas ettiğinde jelleşir ve yaraya nemli ortam sağlar
- ANCAK: absorpsiyon özelliği yok
- Masserasyon?
- Antimikrobiyal özellik yok.

Hidrokolloidler

- Çeşitli şekillerde, çeşitli formlarda

Hidrokolloidler

- Kuru nekrozun debridmanı
- Epitelizasyon aşamasındaki yaralar
- Eksudalı
- İnfekte } Kullanılmaz!
- Uzun süre yarada kalmaz

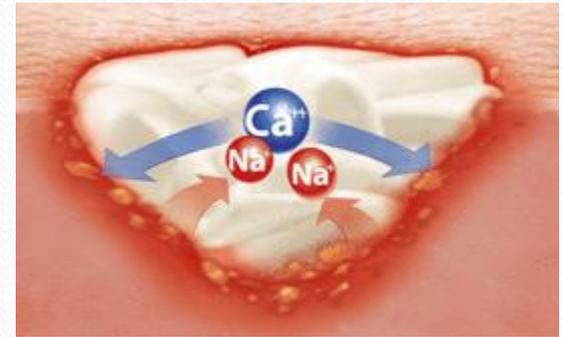

Bilimsel araştırmalar

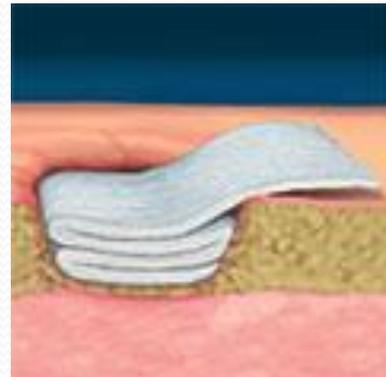
- 500'den fazla yayın var
 - Diğer yara örtüleri
 - Geleneksel pansuman
- Cochrane değerlendirmesi
 - Çalışma yöntemleri ile eleştiriler
 - Diğer yara örtüleri/geleneksel pansumana göre üstünlük saptanmamış.

Aljinatlar

- Yosunlardan imal edilir
- Yapısındaki Ca yara eksudasında Na ile rxn
- Hidrofilik jel
- Yüksek absorpsiyon özelliği
- Hemostatik
- Antimikrobiyal özellik az/yok

Aljinatlar

Aljinatlar

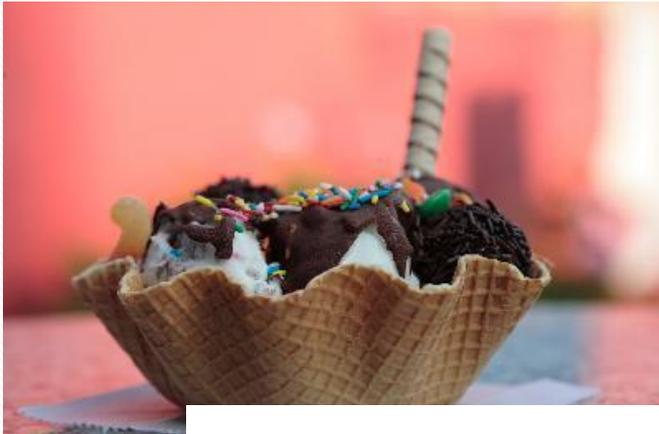
- Bol eksudalı
- Granülasyon/epitelizasyon
- Kanayan yaralar
- Ağrısız

Bilimsel araştırmalar

- Diyabetik yaralarda etkin
 - Olgu serileri
 - Karşılaştırmalı alışmalar
- Yine cochrane
 - 6 RCT
 - İstatiksel fark yok

????

???

Hidrofiber yapıda örtüler

- % 100 karboksimetil sellülozdan yapılır.
- Çok yüksek absorpsiyon özelliği.
- Sıvıyı bırakmaz
- Antibakteriyel etkinlik yok
- Aktif debridman yok
- Kolay değişim

Hidrofiberler

- Bol eksudalı
- İnfekte olmayan yaralar
- Gümüş eklenmiş formları çok daha yaygın ve bilindik

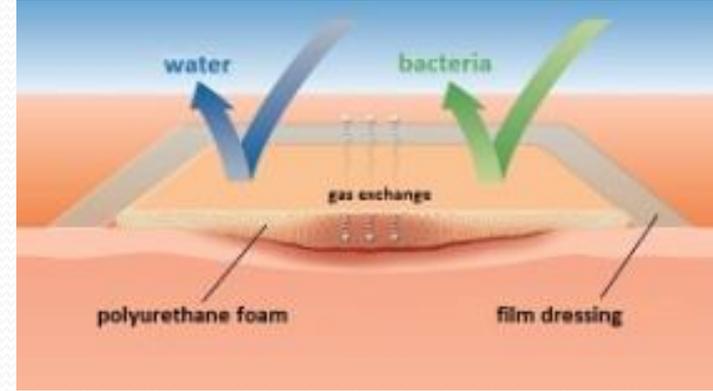
Bilimsel çalışma

- Pek çok çalışma
 - Venöz ülser
 - Cerrahi yara
- Geleneksel pansumandan ekonomik
Diğer yara örtüleri fark yok
- Diyabetik ülserde ise kanıtlar yeterli değil.

Yapılan çalışmaların pek çoğu Ag ile

Köpük örtüler

- Poliüretan ve silikondan üretilir
- Absorbsiyon
- Bir miktar debridman
- Antimikrobiyal değil
 - Ag
 - Metilen mavisi
- Yumuşak yapıları ile tampon
- Yara yüzeyine iyi uyum

Köpük örtüler

- İnfekte olmayan yüzeysel ya da az kaviteli
- Eksudalı yaralar
- Çeşitli şekillerde
- Adhesiv olabilir
- Kompresyon bandajı

Bilimsel alışmalar

- Birçok alışma
 - Çok farklı sonuçlar
- Cochrane değerlendirmesi
 - Yüzlerce alışma taranmış
 - 6 Çalışma
 - Belirgin fark yok
 - Yetersiz kanıt?

Hidrojel

- Nişasta polimerleri ve yüksek oranda su
- Nemlendirme
- Debridman
- Absorbsiyon özelliği yok

Hidrojel

- Kuru nekrotik yaralar
- Yüzeysel yaralar
- Eksudasız
- İnfekte olmayan
- Sekonder örtü gerekir
- Sık değiştirilme

Bilimsel alışmalar

- Cochrane değerlendirmesi
 - 5 RCT
 - Geleneksel pansuman
 - Larva ve diğer yara rtleri
 - Bias riski???
- Mekanik debridman ile karşılaştırma
 - Hiçbir stnlğ yok

Kollajenler

- Kollajen bağ dokusunun yapı taşı
- Vücutta en fazla bulunan protein
- 20den fazla tür
- Tip 1 ve tip 3
- Yara iyileşmesinin çeşitli aşamalarında
- Matriks metalloproteinaaları

Kollajenler

- At, sığır, tavuk gibi hayvanların Tip 1 kollajeni
- Absorbsiyon özelliği
- Yara üzerinde erime
- Hemostatik özellik
- Debridman yok
- Antimikrobiyal değil

Kollajenler

- Ped, toz
- Kağıt gibi ya da strafor
- Diğer maddeler eklenmiş formları
 - Oksidize Rejenere Sellüloz
 - Büyüme Faktörleri
 - Gümüş

Kollajenler

- İnfekte olmayan
- Eksuda +/-

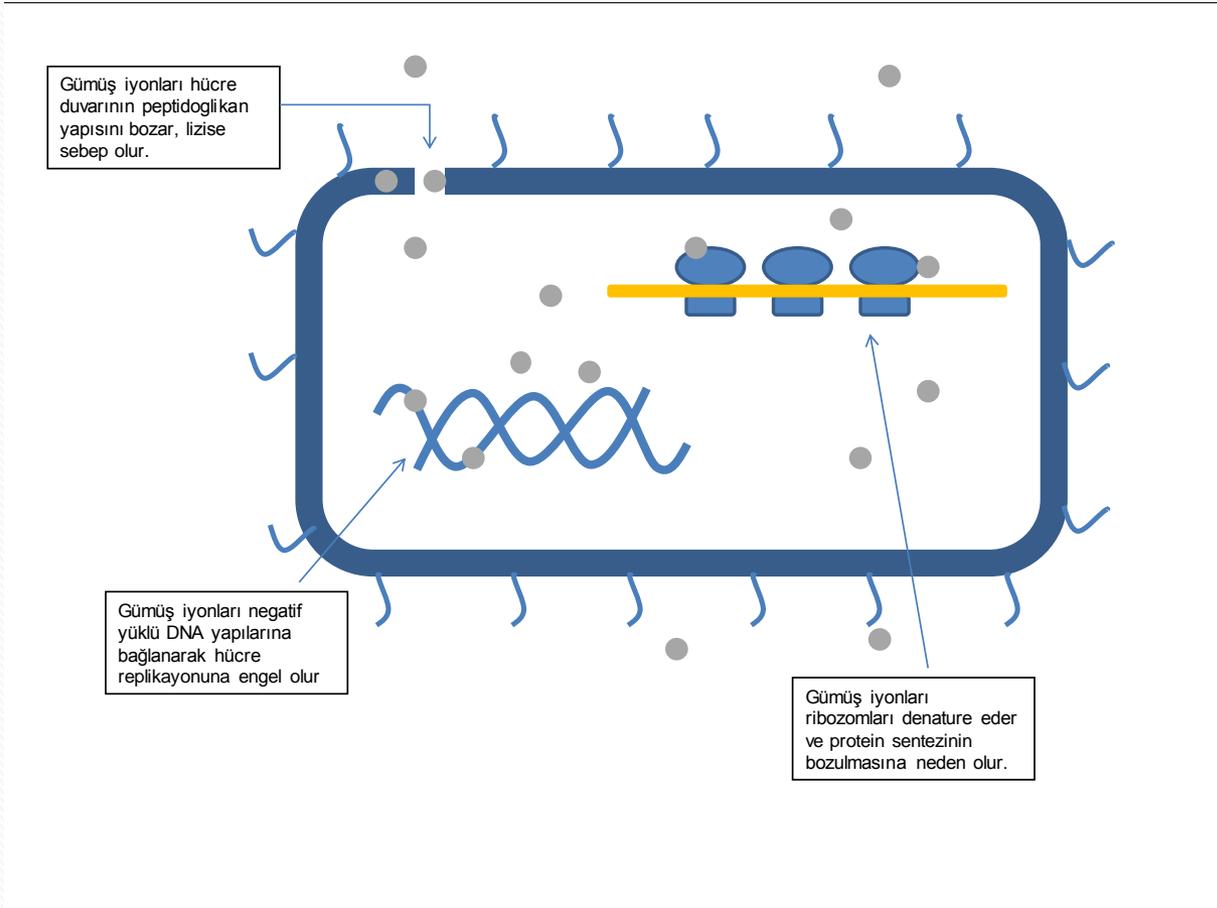
Bilimsel alışmalar

- Diğer yara örtüsüne göre istatiksels fark yok
- Bazı çalışmalara göre daha iyi iyileşme
- ORC ve ORC+GF ile daha iyi sonuçlar.
- Yine yeterli kanıt yoktur.

Antimikrobiyal örtüler

- Bilinen yara örtülerine antimikrobiyal özelliği olan madde katılarak.
- En sık gümüş
 - Çok eski zamandan beri etkinliği bilinir
 - Bir çok bakteriye karşı etkili
 - Bileşik ya da iyon halinde
 - Aktivite iyon olarak

Gümüş

Gümüşlü örtüler

İlla ki infekte!!!!

Antimikrobiyal örtüler

- Iodine
- Klorheksidin
- Bizmut

Diğer

- Ballı yara örtüleri
- Koku giderme özelliği olanlar
- Deri eşdeğerleri:
 - Biyomühendislik ürünleri
 - Yapısal destek
 - Büyüme faktörleri, sitokin
 - Pahalı!!

Hangi yara? Hangi örtü?

- En karmaşık konu
- Bir çok seçenek, her yara için çeşitli alternatifler var.
- Kesin kurallar zor.
- Her türlü özelliği barındıran bir örtü yok.

Sonuç olarak...

- Diğer faktörler
- Bilimsel kanıt yok ya da yeterli değil
- Doğru yara,doğru zaman...

Teşekkürler...

